

Mariolein Sabarte Belacortu

Dankwoord bij de aanvaarding van de Letterenfonds Vertaalprijs 2010

Mariolein Sabarte Belacortu (1944) studeerde Spaanse Taal- en Letterkunde. In haar lange carrière vertaalde ze enkele Spaanse romans (Cela, Gopégui, Semprún, Marsé), maar vooral talloze romans van schrijvers uit Latijns-Amerika: Márquez, Arguedas, Cortázar, Borges, Vargas Llosa, Volpi, Arlt, Onetti, Arriaga, e.a. Voor Poetry International vertaalde ze dichters van diverse pluimage, met als hoogtepunt de poëzie van de Argentijn Roberto Juarroz. Ze maakte vele reizen naar Latijns-Amerika. In 1997 ontving zij de eerste Meulenhoff Vertalersprijs 'voor haar jarenlange inzet ten behoeve van de Latijns-Amerikaanse literatuur'. Ook is zij als docent verbonden aan de Vertalersvakschool Amsterdam. In 2017 verscheen haar nieuwe vertaling van Honderd jaar eenzaamheid van Gabriel García Márquez. Ook herzag ze haar eigen vertaling van diens De herfst van de patriarch en vijlde ze aan haar vertalingen van Verticale Poëzie van Roberto Juarroz en van de roman De zeven gekken van Roberto Arlt.

Dankwoord bij de aanvaarding van de Letterenfonds Vertaalprijs 2010

Geachte jury, bestuur van het Letterenfonds, collega's, vrienden en alle anderen,

Ongeveer drie uur nadat ik hoorde dat de Nobelprijs was toegekend aan Mario Vargas Llosa, van wie ik vijf romans heb vertaald, werd ik door het Fonds gebeld en kreeg ik de boodschap dat ik een van de winnaars was van de Letterenvertalersprijs 2010! En vandaag, 10 december, ontvangen wij, auteur en vertaler, elk onze prijs... Een magisch realistische gebeurtenis, zou ik zeggen, hoewel ik Vargas Llosa totaal geen magische realist zou noemen. En verder houdt alle gelijkenis tussen don Mario en mij op, want er staan wel een paar nulletjes meer op zijn cheque dan op de mijne.

Het Spaanse taalgebied is groot, Spanje heeft haar taal in bijna heel Latijns Amerika achtergelaten, en in elk land is er een andere vorm van Spaans ontstaan. Elk land heeft eigen woorden ontwikkeld, die hun weerslag vinden in dikke woordenboeken vol Peruanismos, Argentinismos, Chilenismos, Cubanismos etc etc.. En elk land is herkenbaar aan een eigen melodie. Het is een goede test te luisteren en te raden uit welk land iemand komt. Niet alleen aan de muziek, ook aan de veelvuldig gebruikte krachttermen herken je de Spanjaard, de Chileen of de Mexicaan, al speelt dat in de vertaling verder geen rol: ze gaan helaas verloren omdat je ze natuurlijk niet letterlijk kunt vertalen. Toen we klein waren antwoordde mijn vader op de vraag hoe ze in het Baskisch vloeken, dat Basken niet vloeken, dat doen ze in het Spaans. Maar of hij dan een voorbeeldje kon geven? Nou ja, na lang gearzel kwam eruit: me cago en la mar, wat zoveel betekent als: ik poep op de zee. Heel indrukwekkend, maar niet heus. En toch, in Spanje is het een veel gehoorde en zware vloek, hoewel die zee nog een heel lieve vorm was en er meestal op de hostie of je moeder of nog iets anders wordt gepoept.

De mensen, de zegslieden, al die Spaanse, Peruaanse, Chileense, Argentijnse, Cubaanse, Uruguayaanse en Colombiaanse mensen die ik in de loop der tijden heb lastiggevallen met mijn vragen, zou ik hier willen gedenken en bedanken! Het is zo bijzonder prettig om levende woordenboeken te kunnen consulteren.

De landen, er geweest te zijn, er te hebben rondgekeken en vooral rondgeluisterd, als dat woord zou bestaan, is een genot en van het grootste belang voor het begrip van de teksten. Hardop lezen, de woorden van de auteur horen, is naar mijn idee essentieel bij het vertalen. Zoals het ook essentieel is naar het resultaat in het Nederlands te luisteren! Ik ben sinds een tijdje docente op de Vertalersvakschool in Amsterdam, en ik kan er bij de leerlingen niet genoeg op hameren dat ze *luisteren* naar wat ze zelf hebben opgeschreven, naar de eigen melodie van hun Nederlands. Vertalen is een stoutmoedige onderneming, en voor het gevecht tussen de twee talen dat zich in het hoofd van de vertaler afspeelt, zijn een goed oor, veel geduld, veel zelfkritiek en veel lef een vereiste.

Hiermee wil ik mijn dankwoord besluiten, en de jury nogmaals te danken en ook mijn collega- prijswinnaars hartelijk te feliciteren.

En verder ben ik van mening dat de naam van de vertaler altijd en overal in één adem met die van de auteur genoemd behoort te worden.